

Yttrande över Öppna data-utredningens huvudbetänkande, Innovation genom information, SOU 2020:55, Dnr 481/2020

Synpunkter från Helsingborgs stad

Helsingborgs stad har tagit del av utredningens huvudbetänkande och vill framföra ett antal synpunkter gällande förslagen i betänkandet.

Helsingborgs stad ser generellt mycket positivt på förslaget att genom en ny lag tillämpa det omarbetade EU-direktivet om öppna data.

Ansatsen i lagen som innebär att alltmer data görs tillgänglig av myndigheter på eget initiativ är mycket positiv och Helsingborgs stad arbetar redan i hög grad enligt denna inriktning. För att klara framtida utmaningar i offentlig sektor behövs nya sätt att arbeta med offentlig verksamhet, och digitalisering och innovationer är prioriterade områden för staden. Därför välkomnar staden reglering som gör det möjligt att arbeta i denna riktning.

Samtidigt är det, precis som utredningen beskriver, av största vikt att skydda den personliga integriteten och att motverka att uppgifter som omfattas av sekretess skulle röjas. Likaså är det av största vikt att den nya lagen blir tydlig, lättförståelig och ett stöd i det dagliga arbetet.

Förtydligande av begrepp

Utredningen beskriver behovet av en tydligare begreppsapparat, Helsingborgs stad delar utredningens uppfattning att tydligare begrepp är nödvändiga, men menar att dessa begrepp måste förtydligas än mer. Särskilt hur begreppen *tillgängliggöra* och *tillhandahålla* förhåller sig till varandra, samt *information* i förhållande till *handling*. Dessa begrepp behöver förtydligas ytterligare om lagen ska kunna tillämpas i det dagliga arbetet.

Lagen riskerar genom otydligheten att bli svår att tillämpa så som den är skriven, särskilt i förhållande till övrig lagstiftning på området, såsom tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen.

Arbetsinsatsen vid utlämning av omfattande material kan innebära konsekvenser för stadens verksamheter. Det är otydligt vad som gäller vid exempelvis en begäran om utlämnade av en stor mängd information som kan finnas i pdf eller liknande format.

Offentliga aktörer bör göra information tillgänglig på eget initiativ

Det är stadens uppfattning att arbetet med att tillgängliggöra information kommer att innebära ett omfattande arbete för kommunerna. Det är av betydelse att vara uppmärksam på hur stora resurser som kommer gå åt för att handlägga publiceringen av information. Denna uppgift ska ske vid sidan av kärnverksamheten och myndigheternas egentliga uppdrag. Förslaget

återkommer gång på gång att regelbundna publiceringar inte kommer påverka övrig verksamhet men vi ställer oss tveksamma till detta. Ytterligare arbetsuppgifter kan uppfattas som betungande och risken finns att myndigheterna inte publicerar på grund av resursbrist eller publicerar trots bristande resurser och att andra uppdrag därmed blir lidande.

Informationen bör hålla fullgod kvalitet samt harmonisera med andra lagar och direktiv såsom GDPR, säkerhetsfrågor och säkerhetsfrågor. Om inte kvalitetsperspektivet tas på allvar kommer inte informationen att vara pålitlig och kunna förädlas vidare. Digitalisering och tillgängliggörande ser vi som positivt men de får inte ske på bekostnad av kvalitet och förtroende.

Åtgärder för att underlätta vidareutnyttjande

Det bör inte vara ett krav att publicera en förteckning över information som kan göras tillgänglig för vidareutnyttjande, dock är det något som bör uppmuntras. DIGG bör arbeta mer proaktivt och uppsökande för att få myndigheter att publicera, både genom att informera och motivera.

Tidigare lagrum har haft en mer tvingande roll vilket inte främjat publicering. Vi vill föreslå att orsakerna till detta analyseras och utvärderas för att förbereda för den nya lagen och undvika tidigare misstag.

Samordningsansvaret bör ligga på DIGG. Det är av betydelse att DIGGs roll och uppdrag är tydligt gentemot andra myndigheter såsom Riksarkivet. Det får aldrig finnas tveksamheter om vilken myndighet som har uppdraget.

Vi ser inte ett behov av tillsyn av nya lagen. Att lagen efterföljs behöver utvärderas på annat sätt.

Beslut om bevarande av information regleras i första hand genom arkivlagen. På kommunal nivå har kommunen en självständig roll. I skrivande stund föreslås att kommunerna behåller sin självständiga roll utifrån Arkivutredningens betänkande, *Häriifrån till evigheten – En långsiktig arkivpolitik för förvaltning och kulturarv*, SOU 2019:58. Dock är inte arbetet med arkivutredningens utvärdering färdigställt.

Vi vill understryka vikten av att inte glömma bort myndigheterna i den kommunala sektorn. Utredningen har fokuserat på statliga myndigheter i första hand, den kommunala sektorn verkar komma i skymundan. Vår uppfattning är att det finns omfattande mängder intressant information hos kommunerna som kan vara till nytta för samhället och forskning. DIGG bör därför även få resurser att arbeta proaktivt med den kommunala sektorn.

Handläggning av en begäran om vidareutnyttjande

Helsingborgs stad delar utredningens uppfattning att en begäran om vidareutnyttjande av information normalt sett ska handläggas digitalt.

Vad gäller kravet på format ställer sig Helsingborgs stad frågande till hur begreppet "möjligt och lämpligt ur verksamhetssynpunkt" ska tolkas.

Skydd av information

Enligt förslaget till ny lag får information inte göras tillgänglig om det är olämpligt t ex med hänsyn till skyddet av personuppgifter. Staden menar att det är otydligt beskrivet vad som menas med olämpligt, detta behöver beskrivas tydligare i lagförslag och kommentarer.

Det är av betydelse att myndigheter är uppmärksamma på de säkerhetsrisker som finns mot personuppgifter, Sveriges säkerhet och osv. Det är därför av största vikt att resurser tilldelas DIGG för att ge råd och stöd inför publicering. Publicering får ej ske slentrianmässigt utan vara nog övervägt.

Även om varje myndighet har ansvar för sitt systematiska säkerhetsarbete är det svårt att förutse risker som kan uppkomma då information från flera myndigheter publiceras och kan sammanföras. DIGGs handläggare behöver ha god kompetens i säkerhetsfrågor samt kort handläggningstid. Risken finns annars att information publiceras som ej följer de kriterier för säkerhet och kvalitet som är nödvändiga.

Format

Helsingborgs stad delar utredningens uppfattning att information ska tillhandahållas i befintligt format, företrädesvis elektroniskt. Därmed tolkar staden det så att det inte kan krävas av en myndighet att tillhandahålla information i andra format om en sådan begäran inkommer.

Avgifter

Kommunfullmäktige i Helsingborg har beslutat om avgiftsbestämmelser för kopior av allmänna handlingar. Avgifterna bygger på en beräkning av genomsnittlig självkostnad för framtagande och kopiering.

Helsingborgs stad vill framföra att tillhandahållande av information i elektroniskt format kan innebära minst lika stor arbetsinsats på grund av sekretessprövningar som måste göras inför ett tillhandahållande. Likaså finns en ambition hos staden att på eget initiativ tillgängliggöra information, men även ett sådant tillgängliggörande kräver förberedelser i form av sekretessprövningar och framtagande av lämpliga plattformar för informationen. Staden anser att lagen måste kunna tolkas så att en kommun även fortsättningsvis kan ta ut en avgift enligt självkostnadsprincipen för att både tillgängliggöra och tillhandahålla information.

Det är också otydligt vad som menas med marginalkostnadsprincip i detta sammanhang, i kommuner är det begreppet självkostnadsprincip som ofta är styrande för nivån på olika avgifter.

Staden anser också att utredningen har ett alltför stort fokus på statliga myndigheter i de olika resonemangen, medan kommunerna behandlas betydligt mer översiktligt.

Överprövning av beslut

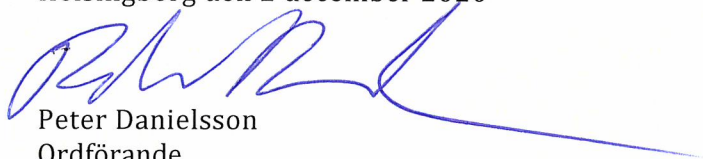
Även i denna del av förslaget ser staden ett behov av att förtydliga hur lagen ska användas i förhållande till annan lagstiftning, såsom OSL. Det är viktigt att detta tydliggörs i bland annat författningskommentarer.

Konsekvenser

Det är svårt att bedöma vilka konsekvenser förslaget till lagstiftning kommer att få för den kommunala verksamheten. Vad som menas med särskilt värdefulla datamängder är inte fastställt, vilket innebär en svårighet att bedöma konsekvenserna. Likaså gör otydligheten kring hur avgifter får tas ut att stadens bedömningar blir ofullständiga.

Vi saknar också praktiska exempel på hur lagen är tänkt att tillämpas i det dagliga arbetet i den kommunala verksamheten, vilket hade underlättat konsekvensbedömningar.

Helsingborg den 2 december 2020

Peter Danielsson
Ordförande